

Kuranî Tefekkür

– Öztürkçe · 17 Mart 2024

KUR'AN'Î TEFEKKÜR!

Çocukluğumuzda, camilere, önce cüz veya elif ba, sonra Kur'an okumaya giderdik. Hocamız; "Müslüman mısın?" diye sorar, ardından bizler; "elhamdülillah" deyince, "ne zamandan beri Müslümanısın?" diye eklerdi. Biz, bu soruya bir şey diyemezdik. Ne söyleneceğini, nasıl söyleneceğini bilmiyorduk. Ama hocamız; "kalu bela zamanından beri Müslümanız" diye cevap verirdi. Yine hocamız, "kalu bela" ne demek?" diye sorar ve cevap kendisi verirdi;

KALU BELA; bir sözleşmedir.

Bezm-i elest; "la ilahe illallah Muhammeden resulullah" Allah'tan başka ilah yoktur. Muhammed (SAV) O'nun resulüdür cümleleri içinde cereyan eder.

"Fe'stekım kema ümirte" Emir olunduğun gibi dosdoğru ol.

Bunun adına; "LÂ"dan "İLLÂ" ya demek doğru olmaktadır.

Hayat iki kelimeden ibaret; "LÂ" ve "İLLÂ". Evet diyebilmek için önce hayır demeyi öğrenmek, hayatımızda; "Hayır" lara da yer vermek gerekir.

"Doğrudan Kur'andan alarak ilhamı,

Asrın idrakine söyletmeliyiz İslâm'ı" (M.Akif Ersoy)

Kur'an; sakınanlar ve arınanlar için bir yol göstericidir.

Kur'an;

İnancı düzeltmek, ahlakı güzelleştirmek, dünya hayatını düzene koymak, ilahi irade, rıza ve düzene uygun bir dünya hayatından sonra ebedi mutluluklarını kazandırmak için gönderildi.

Kur'anın; "belhum adal" dediği; "hayvanlardan daha aşağı" duruma düşmemek, Kur'anla yaşamakla mümkündür.

Kur'anla yaşamak, aynı zamanda Kur'anla İletişim kurmaktır.

Mümin şahsiyet; Kur'anla iletişim içine girer. Bu, her Ramazan ayında "hatim yarışı"na girerek, el alem; "ne çok hatim yapmış, ne kadar iyi okuyor" diye iftihar vesilesi yapmakla olmaz. Kur'anı, yükseklere koyarak, gelin ve damatların odalarında süs olsun diye nakışlı kaplarda saklamakla şahsiyet elde edemeyiz.

Mümin; aynı zamanda ve her şeyden önce Allah'la iletişim kuran, Kur'an okudukça, Allah'la konuştuğunu bilen insandır.

Kur'anla iletişime geçen; hurafelerden, akıl ve düşünceye aykırı davranışlardan, ilme ters tutumlardan uzak kalan, Kur'anca iletişimi hayat iksiri olarak gören, barışı, kardeşliği, diğer dinlerden olanlara karşı hoşgörüyü, insan sevgisini, adaleti, eşitliği, "veren el" olmayı, "bugün Allah için ne yaptın?" anlayışına ilgisiz kalamayan kimsedir.

Hasta olan gönüllerimizi, tortu bağlamış ruhlarımızı, içinden çıkılmaz hale gelmiş hayat akışımızı düzene koyacak bir reçeteye ihtiyacımız var. Bunu temin etmedikçe, ne kadar çalışsak, ne kadar mücadele etsek faydasız. Bugün insanlığın çektiği sıkıntı, dünyanın kaynayan kazan oluşunun altında bu reçeteye sahip olmamak yatar. İşte o reçete ve işte onun yapmak istediği;

"Doğrudan Kur'andan alarak ilhamı,

Asrın idrakine söyletmeliyiz İslâm'ı" M.Akif Ersoy

Kur'an; sakınanlar ve arınanlar için bir yol göstericidir. Kur'an'ın gönderiliş amacı; insanların inançlarını düzeltmek, ahlakını güzelleştirmek, dünya hayatlarını düzene koymak, ilahi irade, rıza ve düzene uygun bir dünya hayatından sonra ve bu sayede onlara ebedi mutluluklarını kazandırmaktır. Kur'an; insan ve insanıyetle ilgili her konuya, varlığın başlangıç ve sonuna, yaratılış ve yok edilişe, ahlaki erdemlere, fert ve cemiyet olarak insanla ilgili kurallara ve kanunlara, tarihi olaylara, kıssalara temas etmekte, insanları eğitmeye yönelik öğüt ve ibret tablolarına yer vermektedir.

Kur'an'ı Kerim, insanların din ve dünya hayatlarıyla ilgili olarak doğru bilgileri içinde bulundurmaktadır. Aklı aydınlatmakta, itikadı düzeltmekte, doğru yolu göstermekte, diğer yandan hem bireye hem de topluma yön vermekte, hidayet ve kurtuluş sağlamakta, nihayet bireyleri ve toplumları gerçek hayra, nimete ve mutluluğa götürmektedir.

Merhum Akif'in de belirttiği gibi, Kur'an bize hayat vermeli, hayatımızın her anını işgal etmeli. Kur'ansız bir hayatın hayat olmadığı, Kur'andan uzak yaşantının yaşantı olmadığı şuurunda olmalıdır. Kur'anın; "belhum adal" dediği; "hayvanlardan daha aşağı" duruma düşmemek, Kur'anla iletişimle mümkün olur. Mümin şahsiyet; Kur'anla iletişim içine girer. Bu, her Ramazan ayında "hatim yarışı"na girerek, el alem; "ne çok hatim yapmış, ne kadar iyi okuyor" diye iftihar vesilesi yapmakla olmaz. Kur'anı, yükseklere koyarak, gelin ve damatların odalarında süs olsun diye nakışlı kaplarda saklamakla şahsiyet elde edemeyiz.

Mümin şahsiyet; aynı zamanda ve her şeyden önce Allah'la iletişim kuran, Kur'an okudukça, Allah'la konuştuğunu bilen insandır. Kur'anla iletişime geçen; hurafelerden, akıl ve düşünceye aykırı davranışlardan, ilme ters tutumlardan uzak kalan, Kur'anca iletişimi hayat iksiri olarak gören, barışı,

kardeşliği, diğer dinlerden olanlara karşı hoşgörüyü, insan sevgisini, adaleti, eşitliği, “veren el” olmayı, “bugün Allah için ne yaptın?” anlayışına ilgisiz kalamayan kimsedir.

Mümin şahsiyet veya Kişilik sahibi mümin; aynı zamanda bir medeniyet göstergesidir. Kurandan yolu geçmeyen veya ruhu, gönlü Kur’anla sulanmayan insanlar; fedakârlık, vefakârlık, sorumluluk, elini taş altına koyma bilincinden uzaktır. Kur’ansız insanlar; empati kuramaz, “Salih amel” içinde olamaz, “emir olunduğun gibi dosdoğru ol” anlayışını idrak edemez. Kur’anca iletişime şaşı bakanlar; “niçin yapmadığınızı söylersiniz?”, “ya olduğun gibi görün, ya da görüldüğün gibi ol” ruhundan habersizdir. Temiz toplumun anahtarı; Kur’anca iletişimde. Çünkü bu ruhla iletişime girenler; ticarete hile yapamaz, müşterisine bozuk ve hileli mal veremez, yaya kaldırımlara mal koyup yayaların geçmesine engel olamaz. Teraziyi hileli tutamaz. Faizle alışverişin “haram” olduğu şuuru içindedir. Borçlandığı zaman; yazılı hale getirir ve şahitlendirir.

Mümin şahsiyet; ne incinir ne de incitir. Kendine yapılmasını istemediği bir şeyi başkasına yapmaz. Kur’an hayat kitabıdır. Dolayısıyla doğru, mükemmel bir hayat yaşamak isteyen; Kur’anca iletişime girer. Kişilik sahibi mümin; Kâmil insandır. İnsanlar, Kur’anca iletişimle olgunlaşır ve itibar kazanır. Onun için; “kalpler ancak Allah’ı zikirle huzur bulur” denmiştir.

Kur’anca iletişim içinde olanlar; Mümin şahsiyeti oluşturur. İnsanlara; eliyle, diliyle zarar vermemeyi bilir ve uygular. Bir kötülük gördüğü zaman; önce eliyle gidermek, buna gücü yetmiyor, hakkından gelemiyorsa diliyle gidermek, engel olmak, buna da gücü yetmiyorsa kalben gidermek için çaba gösterir. Toplumsal olaylara ilgisiz kalmamayı, “aklı, dini, namusu, şeref ve haysiyeti koruma konusunda taviz vermemenin şuurundadır.

Her insanla; hangi ırktan, hangi mezhepten, hangi renkten, hangi ülkeden olursa osun kenetlenme yollarını arar. Ebedi ve ezeli düşmanlığın geçer akçe olmadığı kafalara nakşeder.

Allah’ın her yerde, her mekânda var oluşu, Onsuz hiçbir şeyin anlam ifade etmediği, edemeyeceği anlayışındadır. Zaten Allahsız hiçbir durum söz konusu değil, olamaz da. Allah kâinatı çepeçevre kuşatmıştır. Yürürken ayağımız, konuşurken dilimiz, bakarken gözümüz, tutarken elimiz, düşünürken beynimiz, damarlarımızda dolaşan kanımız...

Mümin şahsiyetin, bir başka deyişle Kişilikli müminin özünü sevgi oluşturur. Allah’ı sevmedikçe, O’na inanmış olmayız. O’na inanmadıkça da doğru bir iletişime girmiş bulunamayız. Allah’ı seven Peygamberini, peygamberlerini de sever. Peygamberleri seven ise dünyadaki insanları sever. Bu sevgi halesi içinde kesintisiz iletişimi yerine getirmiş olmak insan olmanın olmazsa olmaz şartıdır.

Mümin şahsiyet konusunda bir kitap hazırlamaya karar verdiğimde aklıma öncelikle ve en önemli olan; Kur’anın; insana bakışı, şahsiyeti inşa etme özellikleri, şahsi gayretin vazgeçilmezliği, kararlılık, inançta, ibadette ve bütün uygulamalarda kişisel çabanın önemi göz önüne alınmıştır, daha doğrusu alınmalıdır. Şahsi çabada; aklın önemi, düşünceye, fikir üretmeye verilen değer, nereden geldik? Nereye gidiyoruz? Sorusuna cevap bulmak, ölümü hatırlamak, değer yargıları konusunda mücadeleden kaçınmamak. Kur’anın gönderiliş amacı; kişileri manen iyi bir eğitime tabi tutmak, kişisel olgunluğa ulaştırmak olduğunu bilmektir. kişisel olarak gelişen insanın; insan-ı kamili oluşturması, insan-ı kamil olan insanın... özellikleri içinde “temiz toplum”u meydana getirmesidir.

Şahsiyetli Mümin; Kur’anca İletişim ile hedefine ulaşır. Öncelikle; iyi niyet yani ihlas, sonra tövbe,

ardından dua, en son olarak da; amel-i salih dediğimiz iyi tutum ve davranışlar... Kur'ana baktığımız zaman; kişisel gelişimin ön plana alındığını görürüz. Kişileri, insanları tek tek, fert fert içten fetheder. Ruhları gergef gergef işler. İslâm potasında eritmek, Kur'an ahlakıyla ahlaklandırmak için bütün çabayı harcar. Bunun için Hz. Aişe; "Peygamberimizin ahlakı, Kur'an ahlakıydı" der. Bu yüzden sevgili peygamberimiz: "Ben mekarimi ahlakı(En güzel ahlakı) tamamlamak için gönderildim" buyurur. İşte bu bakımdan, İslâm, güzel ahlaktan ibarettir.

Kur'anca iletişimi iyi sağlayamayan bir insanın, ne diğer insanlar yanında, ne toplumlar yanında ve ne de dünyada değeri olur. İş yaparken iletişimin güzel olması, konuşurken iyi iletişimin yerine getirilmesi şarttır. Bunların sağlıklı olmasının yolu da; kendi iç âlemimizden geçer. Bugün bütün dünyanın muhtaç olduğu, terörün kol gezdiği bir ortamda şiddetle ihtiyaç duyduğumuz bir husustur; "Kur'anca İletişim". Kur'anca iletişimi yerine getirenlerde; terör, anarşi, kavga, savaş, insanlık dışı tutumlara yer verilmez. Kur'anca iletişime aynı zamanda; "İnsanca İletişim" de diyebiliriz. Kur'anca İletişim= İnsanca İletişim= Medeni Yaklaşım= Huzur= sevgi= kardeşlik= Barış= Cennet gibi bir dünya. Eğer kitabım, yararlı bir hizmet yapacaksa ne mutlu. Mesele kitap yazmak değil. Yazılanların okurlara bir şeyler vermesi, davranış değişikliğine sebep olmasıdır. "Çayca gidip, yolca gelmek", "Kellim kellim la yenfa", "Niçin konuştuğunuzu yapmıyorsunuz?", "ma la ya'ni" "Geyik sohbetleri" gibi bize bir şey vermeyen, bizi biz yapmayan, bize bazı artı değerler kazandırmayan kitapların varlığından ziyade, yokluğu iyidir. Tefekküre ihtiyacımız var. Hele, evlerimize kapandığımız şu günler birer fırsattır tefekkür için. İnsan ne kadar çok deruni hallere dalıyor ki!

Dua bunlardan bir tanesi. Hadiselere ibret nazarıyla bakıp bir sonuç çıkarması, her olayın yaratıcısının Rabbimiz olduğunu bilince, hayat tarzımız değişiyor. Bir başka bakıyoruz insanlara, olaylara, tabiata... Namazlarımız daha anlamlı oluyor, aile sohbetlerimizin içi doluyor, birbirimizi daha çok anlamaya çalışıyoruz, müsamahayı (Hoşgörü veya tolerans) daha fazla kullanır olduk. Çok yumuşak tabiata sahip birer fert durumuna geldik. Karantina bizi terbiye etmeye başladı!

Daha fazla sabretmeyi, daha çok şükretmeyi denemeye başladık. İsrafın ne demek olduğunu, iktisadın ne kadar güzel ve yerinde kullanıldığını gördük, görüyoruz.

Evlerde kaldığımız şu günler; sigara içme olayları azaldı, içki azaldı, zina yok denecek duruma geldi...temiz bir toplum oluşmaya başladı. Yeter mi? Elbette yetmez ama bize bu dersler çok şey kazandırdı desem sanırım yanlış olmaz.

İlahi mesajların daha canlılığını koruduğu, Kur'an ilkelerinin hala taze durduğu ve güncel olduğu, toplumu düzene sokmakta en etkili yöntem olduğu gerçeğini bir kez daha düşünme fırsatı yakalıyoruz. Aslında Allah'ımızın direktiflerinden dışarı çıkmamanın mümkün olmadığını bir kez daha görmüş, tefekkür etme imkanına kavuşmuş bulunuyoruz. İnsan, teknolojide, teknikte, medeniyette, ilimde... ne kadar ilerlerse ilerlesin Rabbimiz isterse küçücük, gözle görülmeyen bir nesneyle dünyanın altını üstüne getirme gücüne sahip!

Nuh tufanı, Lut kavminin, homoseksüel ilişkileri sonunda yerin dibine batması, Firavun ve Firavun zihniyetlerin, insanlara zulmü sonucunda denizde boğulup sulara gark olması, Allah'ın varlık ve birliğini inkar eden, onun idaresi altındaki dünyayı, evreni kafasına göre dizayn etmeye çalışan, "Allah dünyaya karışmasın, o, ahiret işine baksın" diyerek edepsizce, hadsizce tavır sergileyenler, dünyevi gücün her şey

olduğu vehmine kapılanların akıllarını başlarına alması gerektiğini anlatır Kur'an'ımız. Yaşadığımız bu hengame onu açık ve net olarak gösteriyor. Her şerde bir hayır vardır denen bu olsa gerek!

Çalışmalarımızda Mevlana'ya kapı araladık. Kitaplarımızın ağırlık noktasını Mevlana oluşturuyor. Şimdiye kadar 16 kitap yayınlamış bulunuyoruz. Allah'a hamdolsun; verdiği sağlık, tahsil imkânı ve ömür sayesinde İslamî ve Tasavvufî kitaplar yayınlamak şansına sahip olduk. Bu can gövdede konuk olduğu sürece bu yolda devam edeceğiz. Şiirlerimiz de bu minvalde yazılıyor.

2010 yılında Çizgi Kitabevinin Tebeşir Yayınlarından; "MEVLANA'NIN TEFEKKÜR DÜNYASI" isminde kitabım yayımlandı. Bu, 2. Kitabım. Buradan siz değerli kardeşlerime Kâmil insan olmanın yollarını anlatmaya çalışacağız.

Kâmil; bütün, eksiksiz, noksansız, yetkin, tam, ağırbaşlı, erişkin, eksiksiz, olgun, bilgili...kimse anlamına gelir. İnsanın bir yaratılış esprisi vardır. Boşu boşuna, laf olsun diye bir yaratma söz konusu değildir. Onun için Kur'an'da; "insan kendini başı boş bırakılacak mı sanır?" ifadesi bunun açık örneğidir. Mevlana bize hep mükemmel insan reçetesi sunar. Güzel ahlak sahibi, dürüst, çalışkan, alçak gönüllü, hoş görülü... yani örnek insan olmanın yollarını anlatır. Mevlana'nın meşhur eseri olan Mesnevi'nin; kendisiyle, yaratıcısıyla, dış dünyadaki bütün varlıklarla barışık, huzurlu ve mutlu insan olmanın tarifi üzerinde durulduğu görülür.

Mevlana'nın Tefekkür Dünyasını; Kur'an ve Hadisler oluşturur. O'nun insan anlayışı, Kur'an ve hadislerin anlattığı İslam anlayışıdır. Mevlana'dan başka türlü bir düşünce beklemek, onu tanımamak demektir. Mevlana, insanı kâmil kavramını İbn-i Arabî'den almıştır. İnsan-ı Kâmil; Hak ile halk arasında bir köprüdür. Mevlana tefekkür dünyasını insan üzerine kurmuştur. Bu yüzden insanı yücelikten çıkartıp, cüceleştiren, kâmillikten ayırıp, en sefil duruma düşüren hususlara yer verir Mesnevi'de. İnsan-ı Kâmillikte en önemli unsur akli kullanmaktır.

Kâmil insan olmanın yollarından birisinin dert ve sıkıntı çekmek olduğunu belirtir. Bu günkü sıkıntılı günlerde ne kadar çok önem kazanıyor bu husus öyle değil mi? şöyle diyor Mevlana bu konuda; "Ağrı, sızı ve hastalık hazinedir. Rahmetler ondadır. Deri yırtıldı mı iç tazelenir."

"Kardeş, karanlık yere, soğuğa, gama, kırıklığa ve hastalığa sabret."

"Gama yoldaş ol, vahşete ünsiyet kesbet. Ölümünden uzun bir ölüm isteyip durma."

"Gam ye de, gam artıranların, seni derde sokanların ekmeğini yeme. Çünkü akıllı adam gam yer, çocuksa şeker..."

"Gam, çalışıp çabalayan kimsenin önünde bir aynaya benzer."

"Dertten şikâyet etme. Çünkü dert, insanı yokluğa sürüp götüren rahvan bir attr."

"Acı imtihanı bir rahmet bil..."

"Ateşi, gül ve ağaç haline getiren, bunu da zararsız bir hale getirebilir."

Evet değerli gönül dostları, görüyoruz ki, Mevlana sanki bu güne hitap ediyor. Öyle güzel tespitler yapıyor ki, akli kullanmayı, acılara, sıkıntılara sabredildiği zaman bütün güzelliklerin insanı bulacağını söylüyor. Gerçekten ne kadar çok ihtiyacımız var şu günlerde böylesine güzelliklere.

Zor mu, Mevlana'nın bu dediklerini yapmak? Hakkından gelemeyiz mi bunların? Biraz olsun aklımızı kullanarak, tedbirlere uyarak problemleri atlatmak mümkün değil mi?

Mevlana, dünyaca sevilen ve sayılan bir mütefekkindir. Onu bu hale yükselten, ne eti, ne kemiği, ne ismi, ne de boyu posudur. Mevlana, Kur'an ahlakıyla, Resülullah'ın sünnetiyle, İslâmî tavrıyla Mevlana olmuş, dünyayı kendisine hayran bırakmıştır. Bugün dünya Konya'ya koşa koşa geliyorsa, Mevlana'yı gönül huzuruyla, huşu içinde ziyaret edip, başkalaşmış olarak dönüyorsa, İslâmî yaşantısının, Kur'an ve sünnete bağlılığının etkisi vardır. Szöden ziyade, yaşantı önemlidir.

Bütün eserlerinde ana konuyu; insan ve insani ilişkiler oluşturur Mevlana'nın. Mesela, dünden itibaren başladığımız ve belli bir süre devam edecek olan "Kâmil insan olma yolları" insanı insan yapan ilkelerdir. Bunlardan bir tanesi; Alçak gönüllülüktür.

Alçak gönüllülük; tevazu kelimesiyle anlatılır. Tevazu, ağırbaşlılıktır. Alçak gönüllülük, miskinlik değildir. Alçak gönüllü olmak, her kötülüğe, her çirkinliğe, her olumsuzluğa "evet" demek değildir.

Alçak gönüllülük; insanlara tepeden bakmadan, ukalalık etmeden, kimseyi hakir görmeden, yumuşak huylulukla, Rabbimizin, Hz. Musa'ya; "Ey Musa, Firavun'a yumuşak söyleyin, belki kalbi yumuşar, imana gelir" buyurur. Ayrıca; "Ey Muhammed, eğer sen sert tabiatlı, katı kalpli olsaydın etrafında kimse kalmazdı" derken insanlarla iletişim kurma esnasında gayet titiz davranıp, kırıcı, incitici ve kibirli bir vaziyet sergilenmemesi gerektiğini anlatıyor.

Mevlana da şöyle der;

"Yıllarca gönüller yırtan, kalplere elem veren ta oldun. Bir tecrübe et, bir zaman da toprak ol."

"Hangi hoş vardır ki nahoş olmamıştır? Yahut hangi tavan vardır ki yıkılmamış, yere serilmemiştir?"

"Ululuk, kibir, zehirli bir şaraptır. O şarapla aptal kişi sarhoş olur."

"Kılıç, boynu olanın boynunu keser. Gölge yerlere döşenmiştir, o hiç yaralanmaz."

"Yerle bir olan, oklara hedef olur mu hiç?"

"Ululuk, kibir ateştir. Kendini ateşe nasıl atıyorsun?"

"Tavus kuşunun düşmanı, kendi kanadı oldu. Nice sultanı da, padişahlık ışığı yok etti."

"Allah; "Biz gönle bakarız, su ve topraktan ibaret olan surete değil" diyor."

"Hırsızlara, uğursuzlara müsamaha etmek, mazlumları kırıp geçirmektir."

"Kötülükte bulundun mu kork, emin olma. Çünkü yaptığın kötülük bir tohumdur, Allah onu mutlaka bitirir."

Mevlana bu sözleri niçin söylüyor? Kime söylüyor? Eserlerini neden bu merkezde toplamıştır? Herkesin yapabileceği şeyler değil mi bunlar? Her, "akıllıyım, beynim var, düşünebiliyorum..." diyenin yapması gerekmez mi bunları?

Ağzına geleni söyleyen, aklına gelmeyi duyar. İncitme ki incinmeyesin denir.